

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. MST-605-00250

Den 26. januar 2010

I forlængelse af samrådet afholdt den 9. december 2009 om landbrugspesticidforbrug (spørgsmål M, N og O) fremsendes hermed flere oplysninger i relation til spørgsmål om størrelsen på beskyttelseszoner om almene vandindvindingsanlæg.

Spørgsmålene

Spørgsmålene, der blev fremsat under samrådet, vedrører hvorvidt de i Grøn Vækst foreslåede 25 meter brede beskyttelseszoner, der foreslås udlagt rundt om alle almene vandindvindingsanlæg, udgør en tilstrækkelig beskyttelse af grundvandet og hvilke økonomiske konsekvenser en forøgelse af beskyttelseszonen vil få.

Grøn Vækst forslaget

Med forslaget i Grøn vækst om etablering af 25 meter brede pesticidfri beskyttelseszoner omkring almene vandindvindingsanlæg, ønsker aftaltparterne at indføre et generelt forbud mod erhvervsmæssig og offentlig anvendelse af pesticider inden for en radius på 25 meter fra alle vandindvindingsanlæg, der indvinder grundvand til almene vandforsyningsanlæg.

10 eller 25 meters beskyttelseszone

For almene vandindvindingsanlæg er der ved etableringen normalt udlagt et beskyttelsesområde rundt om hvert vandindvindingsanlæg, den såkaldte "fysiske sikringszone" eller "fredningsbælte". Da den nuværende fysiske sikringszone (10 meter i radius og dermed 0,03 ha) i forvejen ikke må behandles med pesticider, vil indførelsen af en 25 meter beskyttelseszone give en forøgelse af det pesticidfri areal svarende til en cirkel med radius på 25 meter minus den oprindelige fysiske sikringszone med en radius på 10 meter, dvs. en forøgelse på i alt 0,16 ha pr. boring. Der er ikke tale om dyrkningsforbud i det supplerende areal.

Tragt-effekten

Der kan være en særlig risiko for en umiddelbar forurening af vandindvindingsanlæg, fordi oppumpning af grundvand kan skabe "undertryk" tæt på det enkelte anlæg og derved trække overfladenært vand hurtigt ned gennem jorden (den såkaldte tragt-effekt). Anvendelse af pesticider tæt på et vandindvindingsanlæg udgør derfor en særlig risiko for grundvand og drikkevand, en risiko forårsaget af tragt-effekten. Den forøgede risiko gælder også uheld, spild, ikke regelret anvendelse og utætte/forkert konstruerede vandindvindingsanlæg.

Et supplement til den nuværende 10 meter brede sikringszone med et yderligere 15 meter bredt pesticidfrit område og dermed en beskyttelseszone på

i alt 25 meter i radius omkring vandindvindingsanlæg, der indvinder grundvand til almene vandforsyningsanlæg, vurderes at være et effektivt og tilstrækkeligt virkemiddel, m.h.p. at sikre en generel og væsentlig ekstra beskyttelse af grundvand og drikkevand mod forurening med pesticider og disses nedbrydningsprodukter.

Forslag fra DANVA og Landbrug & Fødevarer

DANVA og Landbrug & Fødevarer har den 3. april 2009 i "Forslag til aftale om yderligere beskyttelse af drikkevand, *boringsnære områder*", stillet forslag om, at der omkring *alle* vandindvindingsanlæg indenfor en bestemt tidsramme *skal* etableres beskyttelsesområder (op til 300 meter omkring boringen) i henhold til modellen i Miljøstyrelsens Vejledning 2, 2007 *Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)*. Forslaget lagde op til at kommunerne skal etablere det enkelte beskyttelsesområde ud fra en individuel og konkret vurdering, som vejledningen anviser.

Boringsnære beskyttelsesområder – kommunernes mulighed i dag

Der er i den eksisterende miljøbeskyttelseslovs § 24, stk. 1 hjemmel til, at en kommune kan udpege boringsnære beskyttelsesområder omkring et vandindvindingsanlæg, såfremt der er et miljømæssigt behov herfor. Kommunerne vil derfor allerede i dag med den nuværende lovgivning kunne bidrage væsentligt til den generelle grundvandsbeskyttelse i de tilfælde, hvor der foreligger en mistanke om at vandindvindingsanlæggene er eller kan være truet på grund af en fare for forurening og at der derfor er behov for yderligere beskyttelse. Her kan kommunerne efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven, og efter en konkret vurdering, etablere boringsnære beskyttelsesområder rundt om vandindvindingsanlæg, hvor en nærmere fastsat aktivitet kan forbydes eller begrænses. Dette kunne eksempelvis være et forbud mod at sprøjte med pesticider. Disse zoner kan samtidig blive væsentligt større end 25 meter.

Ved vurderingen skal kommunerne f.eks. se på anvendelsen af arealet, den konkrete aktivitet på arealet og de konkrete anlæg og installationer på arealet, de hydrogeologiske forhold samt den mulige forureningsmængde, som kan udgøre en risiko for at forurene grundvandet eller vandindvindingsanlægget ved anvendelse, spild eller uheld.

Når en lovlig aktivitet forbydes har den enkelte jordbruger krav på erstatning. Den erstatning, der kan gøres krav på når et boringsnært beskyttelsesområde etableres, bliver finansieret ved at indregne udgifter til grundvandsbeskyttelsen i vandprisen. Erstatningen betales derfor enten af de forbrugere, der måtte have fordel ved udpegningen af det boringsnære beskyttelsesområde eller ved at kommunen helt eller delvist betaler erstatningen.

Generel beskyttelse på 25 meter suppleret med behovsbestemt beskyttelse, restriktiv godkendelsesordning og varslingsystem

Udlægning af de nye 25 meter brede bæltter og kommunernes eksisterende muligheder skal ses som et supplement til Miljøstyrelsens restriktive godkendelsesordning for pesticider, som sikrer, at langt størsteparten af de pesticidrester vi i dag finder i vores grundvand skyldes fortidens synder, altså pesticider der for længst er blevet forbudte at anvende i Danmark. Godkendelsesordningen er endvidere suppleret med *varslingsystemet for pestici-*

der i grundvandet, et varslingsystem som videreføres med Grøn Vækst aftalen. Her følger en gruppe forskere nøje risikoen for udvaskning af en lang række forskellige pesticider i særligt indrettede felter, og Miljøstyrelsen foretager på baggrund af varslingsystemets resultater en revurdering af de ganske få godkendte pesticider, der synes at kunne udgøre en risiko for vores grundvand og drikkevand.

Samlet set opnås der en langt bedre beskyttelse af det danske grundvand, når der indføres et generelt krav om etablering af 25 meter pesticidfrie beskyttelseszoner om de almene anlæg. Hertil må lægges de eksisterende regler om grundvandsbeskyttelse, herunder muligheden for at hver enkelt kommune ved mistanke om forurening og efter en konkret vurdering kan udlægge et boringsnært beskyttelsesområde omkring vandindvindingsanlæg, et beskyttelsesområde der kan være væsentligt større end 25 meter – og tilmed evt. større end 300 meter.

Troels Lund Poulsen/ Claus Torp